

HISTORICKÝ ÚSTAV ARMÁDY ČR
VHA - VOJENSKÝ HISTORICKÝ ARCHIV

Řada R

Karel KRNKA

(* 1858 + 1926)

1869 - 1926

Inventář

1993

Ing. Karel KRNKA (* 6. 4. 1858 Velký Varedín
+ 25. 2. 1926 Praha)

- světoznámý konstruktér a vynálezce zbraní.

Jeho otec - Sylvestr Krnka (1825 - 1903) byl rovněž konstruktérem, vynálezcem a též výrobcem zbraní (proslul vynálezem pušky zadovky). Karel Krnka navštěvoval nejprve maďarské a německé školy v Uhrách, později reálku ve Vídni a v Petrohradě. Po přestěhování do Prahy studoval českou vyšší reálku v Panské ulici.

Již jako hoch měl velkou zálibu ve výrobě zbraní a nábojů, v dílnách svého otce brzy samostatně zhotovoval kopie. Z reálky nakonec vystoupil a věnoval se jen výrobě zbraní. Dva roky byl praktikantem ve strojárně p. Kratochvíla; měl v úmyslu vstoupit jako externista na českou techniku.

V roce 1876 jako osmnáctiletý byl však povolán do Vídně, aby zařídil rychlou výrobu nábojů pro Černohorce k použití za války s Tureckem. Výroba probíhala v provizorně postavených budovách v Kaiser Ebersdorfu v Rakousku. Po skončení této výroby se vrátil k rodičům do Prahy, kde měl otec v Michli malou továrnu na zbraně. Stále studoval jako samouk (v této době vyřešil např. umístění nábojů k ruským Bardanovkám, jimiž byla po rusko-turecké válce vybavena celá ruská armáda). V letech 1880-1882 absolvoval s výborným prospěchem pražskou kadetní školu a 1. 5. 1882 byl povýšen do hodnosti poručíka 36. pěšího pluku v Mladé Boleslavi. Na krátkou dobu byl povolán do Bosny a po skončení bosenské okupace se vrátil ke svému pluku.

Stále se zabýval především zbrojní technikou, v roce 1882 pracoval na vynálezu samočinné pušky - výsledky

publikoval se světovým ohlasem v roce 1884 v brožůře "Das Zukunftsgewehr, seine Wirkung, sein Folgen" (dochována v rukopise - viz inv. č. 9). Současně s Angličanem Maximem je K. Kraka uveden ve Waffem lexikon Deutschlands jako vynálezce samočinnosti střelných zbraní. Krakova "Werndlovka" byla v letech 1882/83 úředně vyzkoušena ve Vídni a velice se osvědčila, až do roku 1887 soutěžila s Maximovou "Mannlicherovkou" o zavedení ve vojsku.

Koncem roku 1886 zažádal v Mladé Boleslavi o přeložení do zálohy. Odmítl návrh na místo důstojnického učitele na vojenské akademii ve Vídeňském Novém Městě, od 1. 1. 1887 přešel do zálohy a věnoval se plně konstrukci zbraní. Vrátil se do Michle k rodičům a v témže roce se oženil. Konec 80. let strávil jako vedoucí inženýr zbrojní továrny v Birminghamu.

V roce 1891 obeslal společně s otcem svými vynálezy i jubilejní výstavu v Praze (viz čestné diplomy, inv. č. 2). V tomto roce otevřel také v Praze na Vinohradech patentní kancelář. Snažil se o vybudování zbrojovky v Čechách, ale pro tehdejší nedostatek zájmu o zbrojení a nedostatečný kapitál neuspěl.

Dne 1. 3. 1898 vstoupil ve funkci hlavního inženýra a ředitele firmy do továrny na náboje G. Rotha ve Vídni. odborné časopisecké statě z tohoto období (většinou pod pseudonymem "Kaisertreu") publikoval v díle Die principiellen Eigenschaften der automatischen Feuerwaffen, opět se světovým ohlasem. Koncem roku 1908 pro neshody s dědici z firmy G. Rotha vystoupil.

V lednu roku 1909 uzavřel smlouvu se společností na náboje v Hirtenbergu, kde pokračoval ve zdokonalování svých vynálezů. Další pokusy a vynálezy zarazila válka. Kraka byl tajně střežen, byl dokonce vyšetřován pro velezradu (censura zachytila jeho patent zasílaný do Anglie). Obhájil se a řízení, vedené u zeměbrněckého divizního soudu ve Vídni, bylo zastaveno.

Po válce nabídl své služby prostřednictvím svého bratra, generálního sekretáře čsl. obchodní komory v Paříži, československé vládě. V roce 1922 se vrátil do Československa, kde působil jako poradce ve zbrojovce Praga ve Vršovicích. Zemřel 25. 2. 1926 v Praze.

Fond není typickým osobním fondem. Kromě životopisu obsahuje jen málo dokumentů osobního charakteru, tvoří jej z větší části nákresy, poznámky a dokumentace k výrobě zbraní.

Fond byl rozdělen do pěti základních skupin. Jelikož jde o značně torzovitý materiál, nebylo možno vždy důsledně zachovat jednotný řadící princip.

Význam fondu je především v dokumentech k výrobě zbraní, zajímavá je poměrně ucelená sbírka patentových listin z jednotlivých zemí, dokladující početnost Krnkových vynálezů.

1. Vlastní fond

Krnek a střelecká zbrojovka
Krnek nad Jáchovcem
1910 - 1924
Kp., stroj.
7 s.

Ministerstvo války Vídeň
1914 - 1918
Kp., stroj.
8 s.

Muzeum českých vynálezů Praha
1891
Kp., stroj.
16 s.

Obchodní společnost
v Praze
1894
Kp.
4 s.

historický archiv

Inv.
čís.

Karton

Osobní dokumenty

- 1 Vlastní životopis a doplňky 1
Rkp., stroj.
39 s.
- 2 Čestné diplomy K. a S. Kraky 1891 desky
2 ks

Korespondence úřední

a) s institucemi

- 3 Armádní střelecká škola
Bruck nad Litavou
1910 - 1914
Rkp., stroj.
7 s.

Ministerstvo války Vídeň
1914 - 1916
Rkp., stroj.
8 s.

Muzeum českých vynálezů Praha
1891
Rkp., stroj.
16 s.

Okresní hejtmanství
v Mladé Boleslavi
1884
Rkp.
2 s.

Inv.
čís.

Karton

3 Spolek čsl. inženýrů 1
1925
Rkp., stroj.
4 s.

Vojenský technický výbor Vídeň
1917
Stroj.
2 s.

b) o patentech

4 Patentová smlouva a přípravný
materiál na opakovací pistolí
1889
Rkp.
42 s.

O patentech na samočinné zbraně
1910 - 1915
Rkp., stroj.
75 s.

Konstrukce zbraní

5 Popisy, nákresy, dokumentace -
puška anglická, lovecká, automa-
tická ad. desky

6 Strojopisné a rukopisné poznámky -
automatická pistole, nová patrona
pro střelné zbraně ad. 1

Inv.
čís.

Karton

Sbírka patentů

- 7 Sbírka patentových listin z jednotlivých zemí 2
Přehledy podávání patentů
1886 - 1926
88 ks
- 8 "Patentschrift" - čísla obsahující patenty K. Krnky 3
1886 - 1905
20 ks

Monografie. časopisecké výstřižky

- 9 K. Krnka, Das Zukunfts - Gewehr - seine Wirkung - seine Folgen 1884
Rkp.
105 s.
- 10 S. Krnka, Das beste Rückladungsgewehr 1869
Tisk
53 s.
- 11 Monografie (i jiných autorů) 1884 - 1897
Tisk, rkp.
8 ks
- 12 Časopisecké výstřižky 1883 - 1902
Tisk

Název fondu	Karel Krnka
Časový rozsah	1869 - 1926
Počet inv. jednotek	12
Počet evid. jednotek	3 kartony + 2 velké desky
Uspořádala	Alena Jirásková
Inventář vypracovala	Alena Jirásková
Schválil	prom. hist. Ivan Šťovíček, CSc.
Přepsala	Marie Meturová
Počet výtisků	5
Výtisk číslo	1